

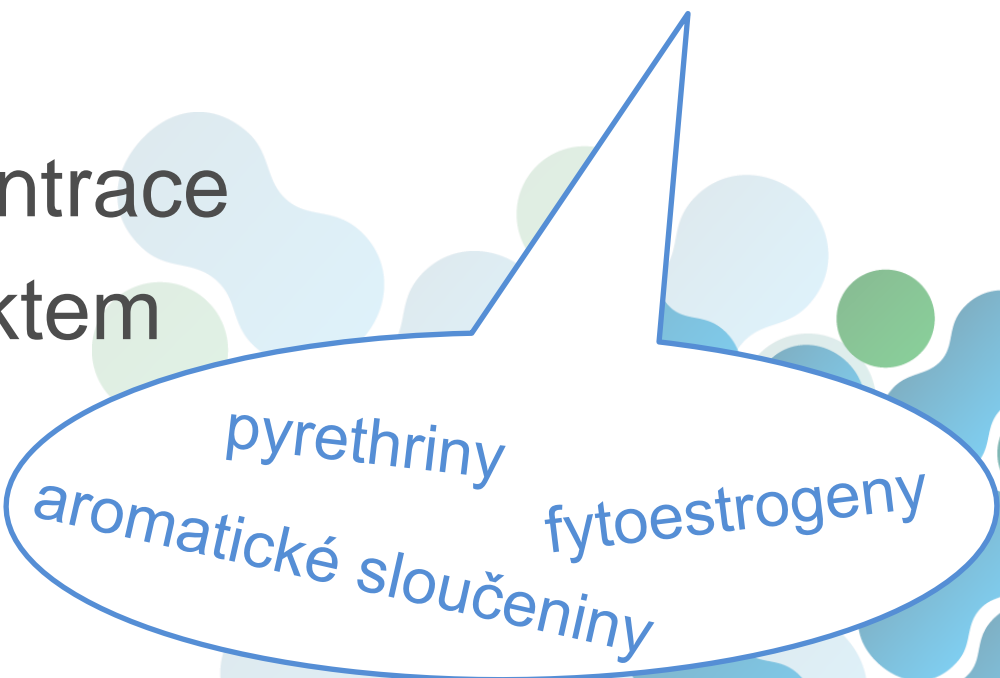
ENDOKRONNÍ DISRUPTORY: HROZBA PRO VČELY I ČLOVĚKA

JAN NEVORAL

LABORATOŘ REPRODUKČNÍ MEDICÍNY
BIOMEDICÍNSKÉ CENTRUM
LÉKAŘSKÁ FAKULTA V PLZNI

ENDOKRINNÍ DISRUPTOR

- Hormonálně aktivní látky
- **Artefakt** versus přirozeně se vyskytující
- Subtoxické koncentrace s biologickým efektem

pyrethriny
aromatické sloučeniny
fytoestrogeny

NARUŠENÍ HORMONÁLNÍ BILANCE

- **Člověk**

- gonadotropiny
- steroidogeneze
- gametogeneze
- genotoxicita

NARUŠENÍ HORMONÁLNÍ BILANCE

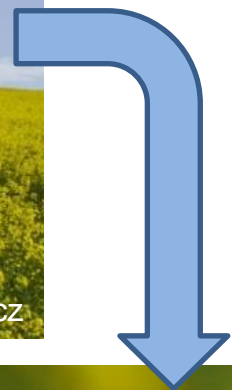
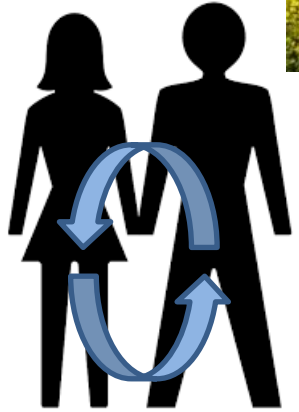
- **Včela medonosná**
  - hmyzí hormony
  - nervová soustava
  - orientace v prostoru

ENDOKRINNÍ DISRUPTORY

- PCB, dioxiny
- Léky
- Těžké kovy

- **Pesticidy**
- **Komponenty umělých hmot**

ENDOKRINNÍ DISRUPTORY

- PCB, dioxiny
- Léky
- Těžké kovy
- **Pesticidy**
- **Komponenty umělých hmot**

PESTICIDY

- Fungicidy
  - Insekticidy
  - Akaricidy
  - Herbicidy
  - atd. atd.
-
- Jejich interakce
(spektrum vs. dávka)

PESTICIDY A OPYLOVAČI

zhoršená orientace

reprodukce

změna
preferencí

životaschopnost

JAK VELKÁ JE TO HROZBA?

- Mohou pesticidy za „včelařské“ krize?
- Syndrom zhroucení včelstev (CCD)

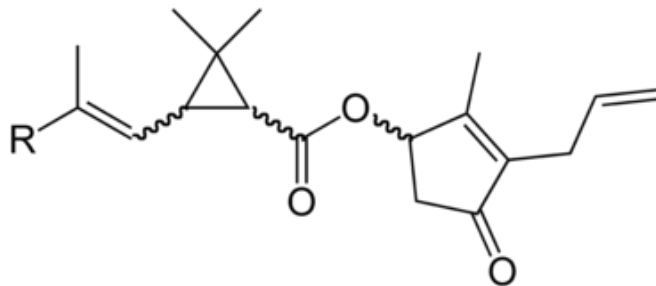
FUNGICIDY

- Fenbukanol, fenhexamind, myklobutanil
– jahody, réva, ovocné stromy, pšenice
- Včelí larvy v ohrožení
- Kontaminace vosku hubí včelí matky

INSEKTICIDY

- Pyrethroidy
  - odvozené od pyrethrinů

INSEKTICIDY V MEZISTĚNÁCH

- Kumafos, fluvalinát, deltametrin, ...
- Uzavřený vs. otevřený obrat vosku
- Náhražka vosku vs. potenciální kontaminace

NEONIKOTINOIDY

- Imidakloprid
  - v EU moratorium na používání
- Snížená plodnost trubců
  - nižší počet živých spermií
  - častější rojení
- Zhoršená životaschopnost matek
- Zhoršená orientace dělnic

NEONIKOTINOIDY

- Včely preferují potravu s neonikotinoidy
- Pokles stavu přirozených opylovačů
- Přímý vliv + kontaminace půdy

- Zlepšil zákaz neonikotinoidů jejich populace?
  - náhražka organofosfáty

INTERAKCE: JINÉ PESTICIDY, ANTIBIOTIKA, CHOROBY

- Choroby

- Akaricidy

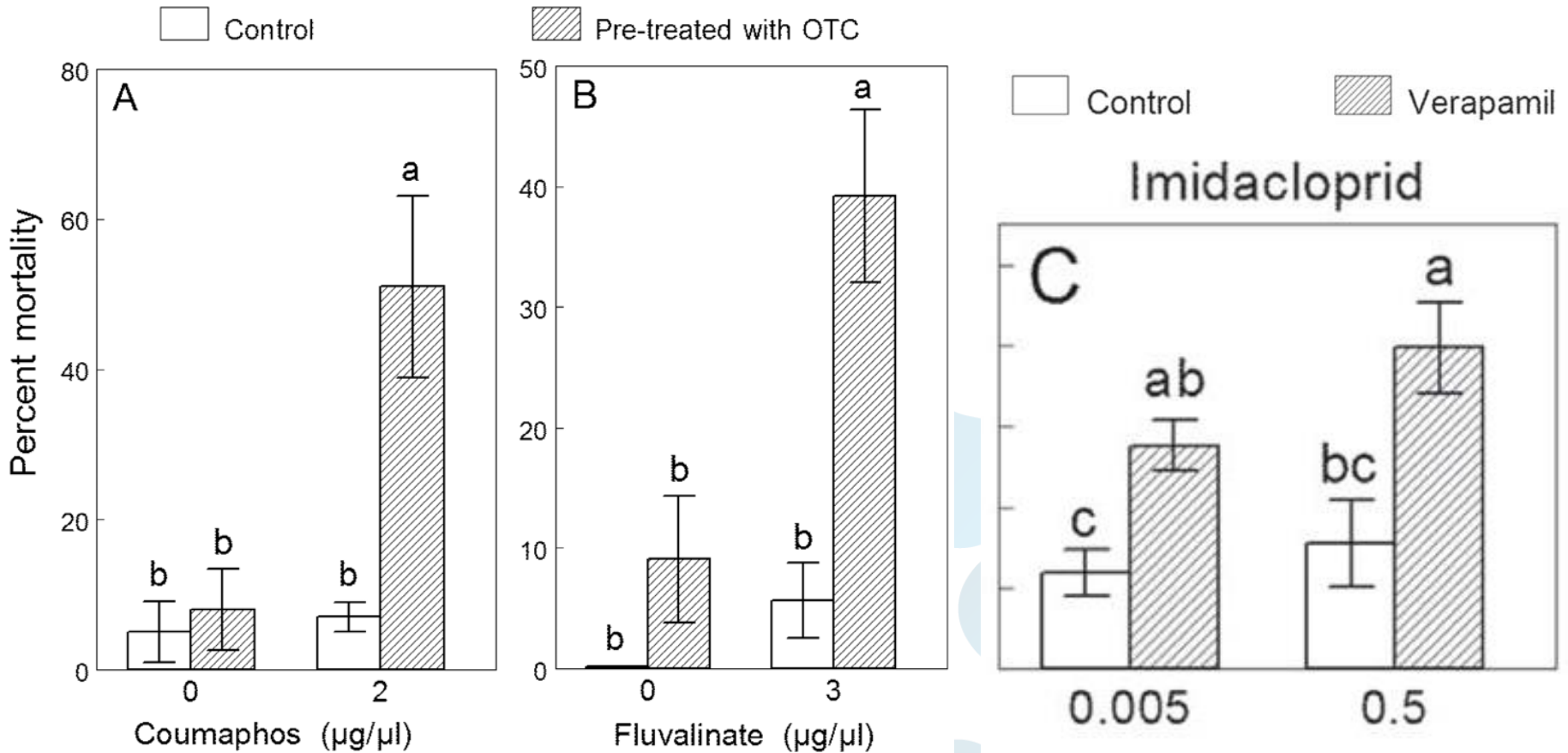
- pyrethroidy pro hubení *Varroa destructor*

- Antibiotika

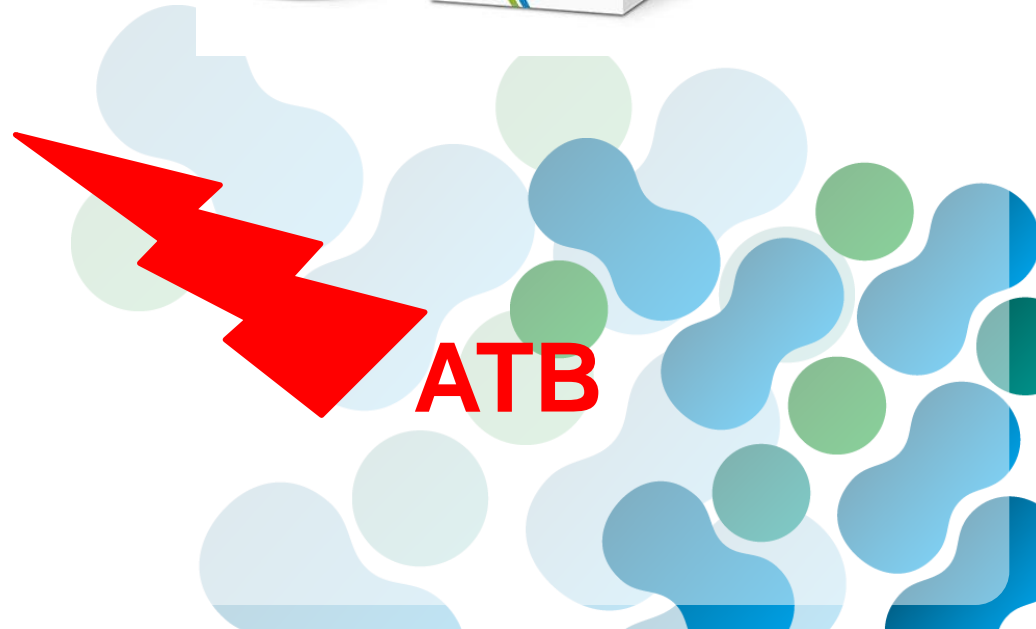
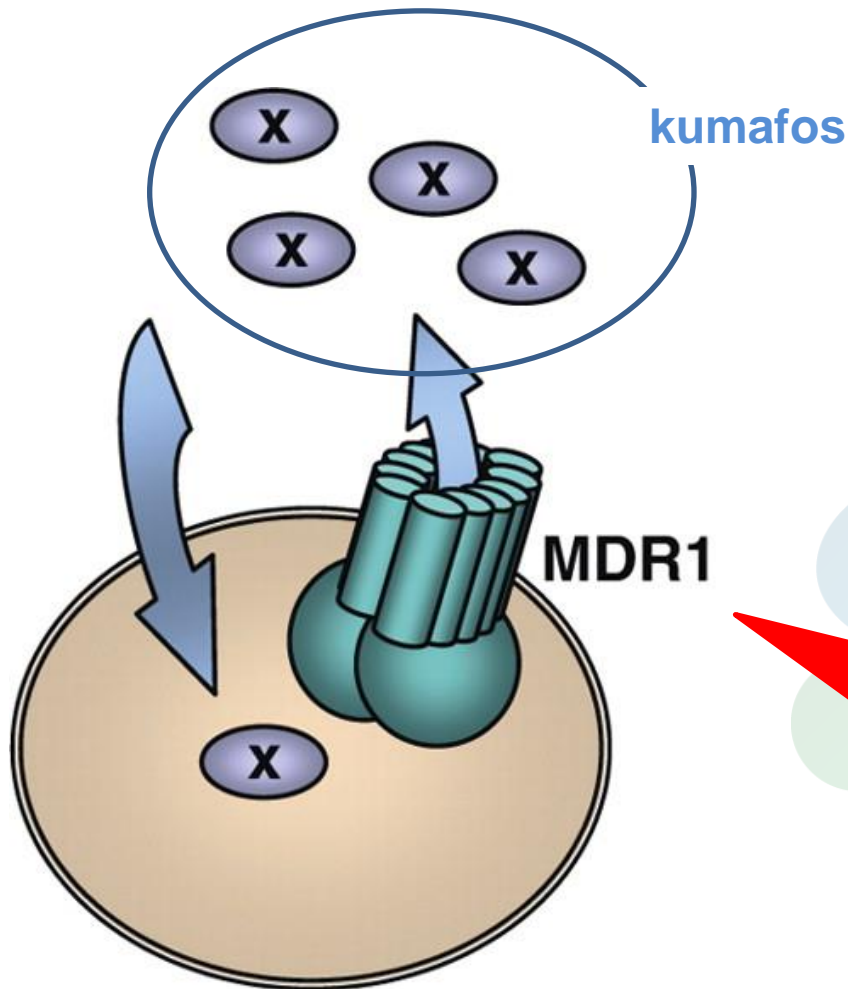
- ATB proti *P. larvae* (mor včelího plodu)

ATB-AKARICIDY

ATB-AKARICIDY

ENDOKRINNÍ DISRUPTORY

- PCB, dioxiny
- Léky
- Těžké kovy

- **Pesticidy**
- **Komponenty umělých hmot**

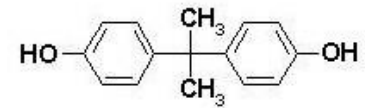
KOMPONENTY UMĚLÝCH HMOT

- Ftaláty
- Zpomalovače hoření
- Bisfenoly

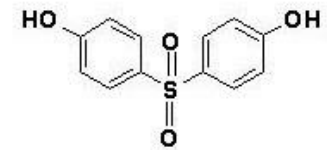

BISFENOLY

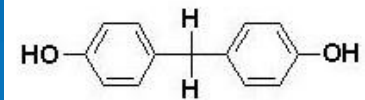
- Tvrdidlo plastů
- Obalové materiály
  - lahve
  - plechovky
  - pytlíky
- Papír

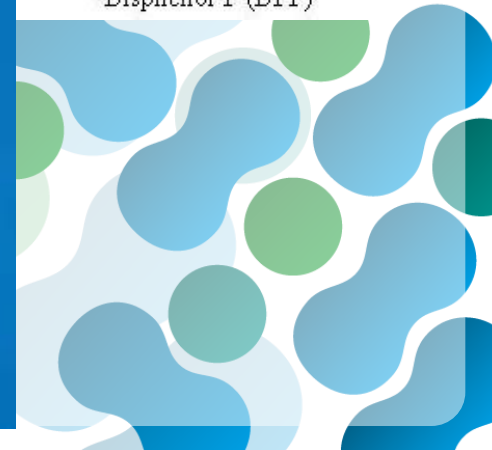
Bisphenol A (BPA)

Bisphenol S (BPS)

Bisphenol F (BPF)

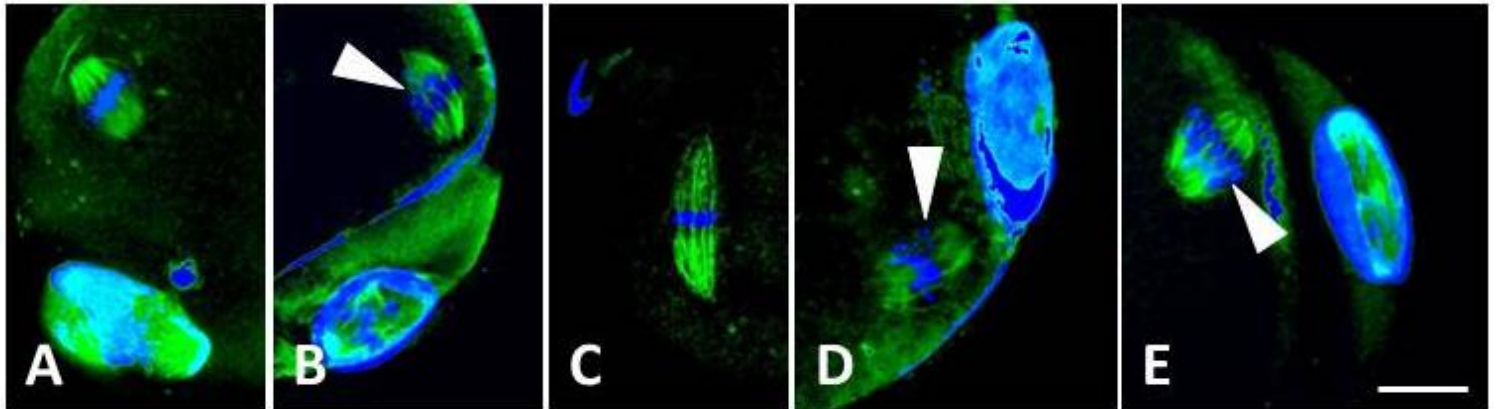
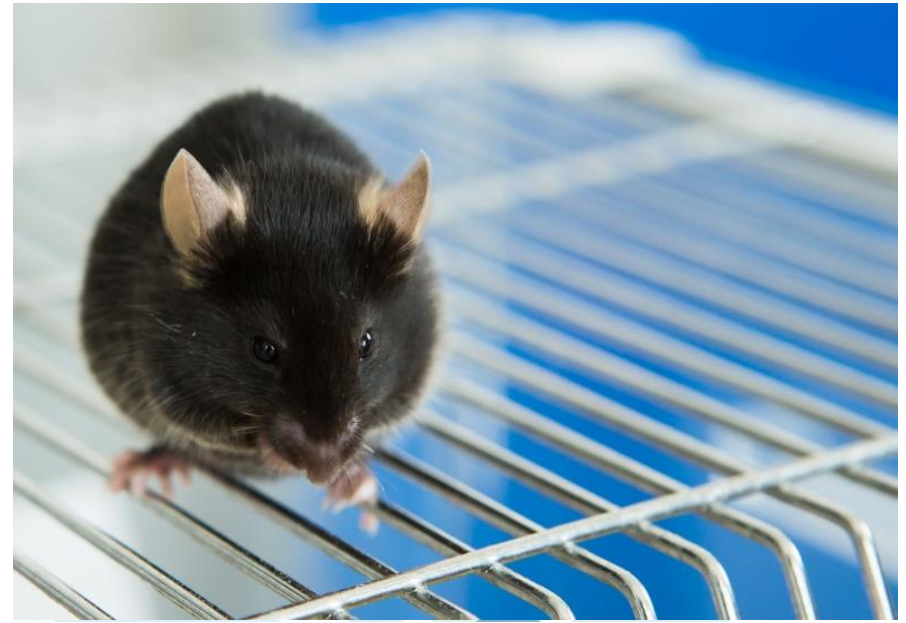
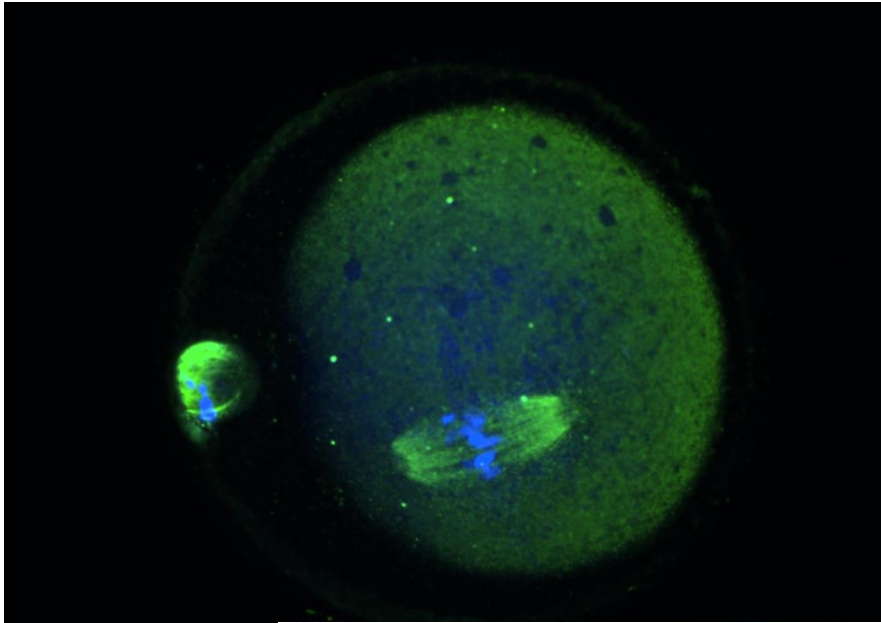

POLITOVÁNÍHODNÁ NÁHRADA

- Bisfenol A versus bisfenol S
- BPA v medu
  - zpracování
  - z finálního obalu
  - ?
- Jsou včely exponované?

BISFENOL S: REPRODUKCE ČLOVĚKA V OHROŽENÍ

BISFENOL F

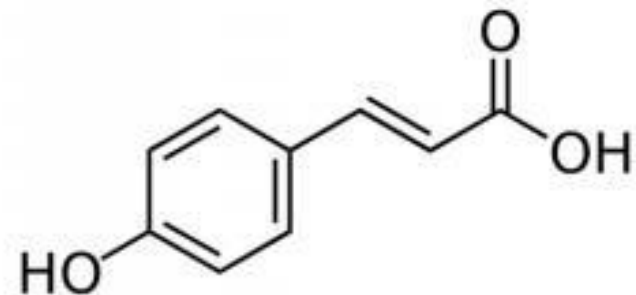

OHROŽENÉ VČELY = OHROŽENÝ ČLOVĚK

The Indian Express

- Přiměřené nároky na včelstva
- Včely nešidíme, ony nebudou šidit nás

Kyselina p-kumarová

JAK DÁLE?

- Kvalitní základní výzkum
  - Odhad rizik
  - Dobře cílený aplikovaný výzkum
  - Komplexní vnímání problému
    - interakce chorob a polutantů
    - „sčítání“ a „násobení“ účinku pesticidů
    - management chovu (přikrmování apod.)
  - Opačný postup při zavádění nových látek do prostředí
-